

medhjälpare. Att ett antal frivilliga likafullt ställde upp möttes inte med entusiasm här hemma. Bland dem fanns emellertid flera yngre officerare, som tydligen ville skaffa sig erfarenheter. De kunde också, om de så ville, åberopa att först Moskvafreden 1940 och sedan ockupationen av de baltiska staterna demonstrerade de avsikter som Stalin hade med Östersjön, där också Sverige kunde bli hotat.

PER DAHL:

Ett gyllne moln

Vad skriver man om de böcker som verkligen griper tag i läsaren? "Köp dem, läs dem!"? I sådana fall verkar det enbart förmätet att komma med egna ord om det författaren redan skildrat.

Anatolij Pristavkin: **Ett gyllne moln över Kaukasus**. Norstedts 1989

En sådan bok är "Ett gyllne moln över Kaukasus" av den sovjetiske Anatolij Pristavkin, ett barnhemsbarn som nu skildrar två barnhemsbarns, tvillingars, liv sedan de evakuerats från svältens Moskva till det nyligen återerövrade Kaukasus 1944. Kaukasus — en läsare tänker kanske på den fräschör med vilken miljön skildrades av Lermontov i "Vår tids hjälte" eller av Tolstoj i "Hadschi Murat". Men kan den klarheten och omedelbarheten nå fram till Pristavkins? Barnen, barnhemsföreståndare och lärarinnor möter det paradisiska bergslandskapet där det inte minst finns mat (åtminstone om man är bra på att

Hur de till sist ganska få svenskarna användes vid Hangö och sedan på Svirfronten och i striden om Viborg framgår av detaljerade berättelser i boken.

Sist finner man en förteckning över stupade och till döds skadade. Den ansluter till en kort skildring av Hans Åkerhielm om hur en fältpräst upplevde kriget. Tillsammans utgör de en värdig epilög till en värdefull bok.

stjäla)! men de möter också ondskan här som kolonister hopfösta att befolka de dalar vars tidigare invånare, tatarerna, massdeporterats till Sibirien. I "Vår tids hjälte" uppträder bergsborna som ett slags romantiska indianer. Så också i denna bok de tatarer som flytt, men utan all romantisk försköning. Det är lätt att förstå hatet mellan dagens armenier, abchaser, georgier och azerbadjaner efter Pristavkins skildring av konflikternas sist utbildade rot-skott.

Pristavkins storhet ligger i hans förmåga att lyfta sig över hatet. Det han beskrivit i boken måste till stor del vara självupplevt, men han förmår skildra inte bara sina egna utan även fienden med värme och inlevelse, trots att han måst uppleva något av det allra hemskaste ett barn kan ställas inför. Om kännetecknet på en verkligt stor författare är att han förmår låta tragedin följa komedin utan att ge avkall på vare sig sanning eller mänsklighet, då är Pristavkin stor. Läs hans bok!